

kunde faae Affaldet tilbage fra Fabrikerne. Nei, jeg tror i det Hele taget ikke, at Arbejderforholdene ere saadanne, at de kunne hjælpes frem paa denne Maade. Der er, tror jeg, i Virkeligheden ingen saa stor Mangel paa Arbejde, men det er navnlig de senere Aar, der have truffet en saa stor Del af vore Arbeidere hen til disse Industrigræne, og det har foranlediget, at vi have Mangel paa Arbeidere. Det har fremtaldt kunstige Maskiner, Lærstemaskiner, Høstmaskiner, der kjøres omkring for at udføre Arbeidet, netop fordi der mangler Arbeidskraft, da denne er truffet til de store Steder, hvor der altsaa er opstaaet et Proletariat. Vore Landmænd ere nu slet ikke saa tilfredse med denne Tingenes Tilstand og mindst paa min Egn, hvor man f. Ex. har havt fuldstændig Mangel paa Lærkere da derfor har taget til Takke med disse Maskiner. Skjøndt man langt hellere vilde have Haandkraft, naar det havde været muligt at skaffe den. Jeg forundrede mig ogsaa over, at det skulde hjælpe paa vore arbejdsløse Arbeidere, naar man ser, at i det Mindste en af Fabrikerne har ikke saa faa Arbeidere, som den har indforståret fra andre Lande. Dette Forhold er jo ogsaa til Stede f. Ex. ved flere Teglværker, hvortil der aarlig kommer en stor Skare Lydsfere, navnlig Lippe-Debmoldere. Jeg vil advare imod, at vore Fabrikforhold blive saaledes, at man bliver nødt til at indforståre en stor Del Arbeidere, hvorved vi vilde skabe et kunstigt Proletariat, som vi nu ikke have.

Der er sagt, at man har lokket Fabrikerne. Det er en aldeles urigtig Fremstilling. Fabrikerne ere slet ikke blevne lokkede ved Loven. Nei, det var et eller to Aar i Forveien, at de Mænd, der paatog sig at danne saadanne Aktieselskaber, vidste, hvad der vilde komme. Regjeringen havde i Forveien meddelt Alt, hvad de behøvede, saa at de kunde vide, hvorledes Beskatningen vilde blive. Først der var lagt nogen Sten til Bygningen, vidste de meget godt, hvorledes Forholdene vilde blive, saa at der slet ikke kan være Tale om, at de ere blevne lokkede. Man er slet ikke, som det ærede Medlem for Maribo Amts 3die Valgkreds (Chr. Pedersen) sagde, afsjort imod disse Sukkerfabriker (En Stemme: Jo!) Nei, ikke paa nogen mulig Maade; men her er i Grunden kun Spørgsmaal om, hvorvidt der skal tages særlikt Hensyn til de Fabriker, der have gjort en feil Spekulation, det er den egentlige Kointesents af det Hele. Der er vist ikke en Eneste her, der har Noget imod, at der anlægges Sukkerfabriker, naar de blot komme til at arbejde under saadanne Forhold, at Staten, det Offentlige ikke kommer til at skøde mange Penge til for kunstig at ophjælpe en saadan Industri. Dersom vi komme ind paa et saadant Skraaplan, saa er der jo mange andre Aktieselskaber og Industrier, som befinde sig paa en meget uheldigere Fod, og som trænge langt mere til Hjælp, og ere vi først komme

ind paa dette Skraaplan og sige til disse Fabriker: I have forregnet Eder, I have bygget Paaladser op, hvor der skulde itaa Skure, I have for stor og dyr en Administration, og Omkostningerne ere for store, men nu er det engang sket, nu skal Staten træde til og ophjælpe, hvad I have gjort forkert, saa kan man være vis paa, at der ogsaa senere vil komme andre Etablissementer til Regjeringen og bede om Hjælp paa Grund af de uheldige Konjunkturer. Er man først kommen ind herpaa, kan jeg ikke indse, hvorfor man skal foretrække den Enkelte, nei, lad os saa hellere blive paa dette Skraaplan. Af denne Grund kan jeg ikke følge med Lovforslaget, saaledes som det er. Jeg har som sagt ikke Noget imod, men ønsker netop, at Lovforslaget kan blive yderligere behandlet, for at der kan komme saa detaillerede Oplysninger frem, at man kan faae et klart og anskueligt Blik paa, hvorledes Forholdene ere, om det, som sagt, kun er et Par private juridiske Personer, der skulle hjælpes, eller om det virkelig er Almenheden, man har saa stor Omhu for ved det foreliggende Forslag.

Finantsministeren (Estrup): Jeg kan selvfølgelig ikke være Andet end tilfreds med den Modtagelse, som Lovforslaget har fundet i dette Thing, idet man jo næsten fra alle Sider har erkjendt, at det af mig foreslaede var absolut retfærdigt, og at det af Landstinget Tilføiede var i det Mindste ikke ubilligt. Det ærede Medlem fra Sorø Amts 3die Valgkreds (Lauher) har ment, at jeg af denne Modtagelse af Lovforslaget i dette Thing skulde se et Udtryk af Høflighed ligeoverfor mig. Jeg vil ikke vise den Uhøflighed mod dette Thing at forudsætte, at noget Lovforslags Modtagelse eller Forkastelse her bevirkes ved Hensyn til den Minister, som foreslaar det, og allermindst at det skulde være et Udtryk af Høflighed eller Uhøflighed mod Ministeren. Jeg tror, at dette Thing har modtaget Lovforslaget paa den Maade, som det har gjort, fordi det i Virkeligheden har erkjendt, at der var al Grund til at fremme det. Jeg har selvfølgelig ikke overhørt, at der fra enkelte Sider er kommet Udtalelser i en anden Retning. Et æret Medlem fra Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) har udtalt som sin Mening, at det Rigtige vilde have været, om man i 1873 slet ikke havde vedtaget nogen Lov om Beskatningen af indenlandsk Suktteri/virking, og det var i Grunden hans Mening, at det Fornuftigste nu vilde være, om man ganske ophævede Loven af 1873. Det forekommer mig, at denne Formening allerede har fundet sin bestemte Modsigelse fra flere Valeres Side, saa at jeg kan fritage mig for at udtale mig desangaaende. Det er jo klart nok, at der ikke engang kan anføres dette for Ophævelsen af Afgiften paa den indenlandske Suktteri/virking, at Konsumenterne derved vilde faae Sukkeret billigere, i alt Fald vilde dette